

AKADĒMISKĀ PERSONĀLA POLITIKA

Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskola "RISEBA"

SATURS

1. Akadēmiskā personāla politikas (APP) mērķis un uzdevumi.
2. Akadēmiskā personāla (AP) vispārējais raksturojums.
3. Akadēmiskā personāla vadības sistēma:
  - 3.1. Akadēmiskā personāla izvēle:
    - 3.1.1. Štata AP atlases kritēriji, prasības amatu pretendentiem;
    - 3.1.2. Viesmācībspēki (ārzemju vieslektori);
  - 3.2. Akadēmiskā personāla darba kvalitātes uzturēšana:
    - 3.2.1. AP pārvēlēšana
    - 3.2.2. Ikgadējā AP kvalitātes izvērtēšanas sistēma;
    - 3.2.3. Nodarbību kvalitātes novērtēšana;
    - 3.2.4. Ētikas principu ievērošana;
    - 3.2.5. AP lojalitāte;
  - 3.3. AP darbības nodrošināšana:
    - 3.3.1. Motivācijas (Atalgojuma) politika;
    - 3.3.2. Darbības veidi
  - 3.4. AP attīstība un sastāva atjaunošana:
    - 3.4.1. Personāla attīstības plāns;
    - 3.4.2. Kvalifikācijas paaugstināšana;
    - 3.4.3. Internacionalizācija;
    - 3.4.4. Sadarbība ar korporatīvo vidi;
    - 3.4.5. Pensionēšanās politika.

Literatūras avoti.

Pielikumi

1. AKADĒMISKĀ PERSONĀLA POLITIKAS MĒRĶIS UN UZDEVUMI

Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskola “RISEBA” (turpmāk, RISEBA) realizē akadēmiskā personāla politiku (turpmāk, APP) atbilstoši augstskolas misijai un vīzijai, lai atbilstoši RISEBA stratēģijai sasniegtu augstskolas mērķus un uzdevumus.

APP izstrādāta atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, kā arī, ņemot vērā Pasaules bankas izstrādātās rekomendācijas Latvijai (Pasaules banka, 2018) un AACSB vadlīnijas augstskolu akadēmiskajam personālam (AACSB, 2018).

RISEBA akadēmiskā personāla politikas **mērķis** ir nodrošināt augstskolu ar augsti kvalificētu, profesionālu un kompetentu akadēmisko personālu, lai īstenotu principu:

Prasmīgi, kvalificēti un kompetenti mācībspēki nodrošina izglītības izcilību.

RISEBA APP **galvenie uzdevumi** ir panākt, lai:

- akadēmiskais personāls (turpmāk, AP) apvienotu sevī augstas zinātniskā un profesionālā darba kompetences, kā arī pedagoģiskā un organizatoriskā darba prasmes;
- atbilstoši RISEBA stratēģiskajiem plāniem akadēmiskā personāla ar doktora grādu īpatsvars sasniegtu 70%;
- RISEBA mācībspēki būtu Latvijā un starptautiski atpazīstamas autoritātes un nozaru eksperti;
- štata AP spētu strādāt starptautiskā vidē, vadot nodarbības latviešu, angļu un krievu valodā;
- tiktu veidots labvēlīgs un radošs klimats augstskolā.

Minēto uzdevumu sasniegšanu RISEBA realizē ar:

- pārdomātu AP izvēli, atlasī un ievadīšanu darbā;
- pastāvīgu AP zinātniskās, profesionālās, pedagoģiskās un organizatoriskās kvalifikācijas celšanu;
- AP izglītības jomu (*background*), tautību, valstu, vecumu, dzimumu u.c. dažādību;
- regulāru studiju kvalitātes uzraudzību;
- AP sastāva atjaunošanu;
- pārdomātu un pastāvīgi pilnveidojamu AP motivēšanas sistēmu;
- labvēlīgas darba atmosfēras radīšanu.

2. AKADĒMISKĀ PERSONĀLA VISPĀRĒJAIS RAKSTUROJUMS

Atbilstoši Augstskolu likuma 27.pantam (Augstskolu likums, 2019) RISEBA akadēmisko personālu veido:

- profesori;
- asociētie profesori;
- docenti;
- vadošie pētnieki;

- lektori;
- pētnieki;
- asistenti.

RISEBA akadēmisko personālu veido AP pamatdarbā — štata mācībspēki (*full time staff*) un viesmācībspēki (*faculty*).

Viesmācībspēki ir studiju procesam piesaistīti pasniedzēji, kuri nav ievēlēti RISEBA. Viesmācībspēki tiek piesaistīti uz laiku attiecīgo studiju kursu vai moduļu vadīšanai.

Štata RISEBA akadēmiskais personāls ir ievēlēts personāls. Saskaņā ar Augstskolas likuma 26.panta (7) punktu (Augstskolu likums, 2019), personu var ievēlēt tikai vienā akadēmiskajā amatā un tikai vienā augstskolā vai koledžā. Darba līgumu ar akadēmiskajā amatā ievēlēto personu slēdz rektors uz ievēlēšanas laiku — sešiem gadiem. Akadēmiskajā amatā ievēlētu personu vienlaikus var ievēlēt arī vadošā pētnieka vai pētnieka amatā.

Augstskolā ievēlēšana akadēmiskajos amatos notiek atbilstoši Augstskolas likuma 33.pantam (Augstskolu likums, 2019) un RISEBA “Nolikumam par vēlēšanām akadēmiskajos amatos” (1.pielikums). Uz vakantajām AP amata vietām tiek izsludināts publisks atklāts konkurss.

Likums pieļauj akadēmiskajā amatā ievēlētai personai veikt akadēmisko darbu arī citā augstskolā, bet tikai viesprofesora, viesdocenta vai vieslektora amatā. Lai novērtētu AP kopējo slodzi, RISEBA izstrādāta saskaņošanas procedūra gadījumiem, kad persona izteikusi vēlēšanos vienlaicīgi ar darbu RISEBA strādāt arī pie cita darba devēja (2.pielikums).

Štata akadēmiskajam personālam (ievēlēts kādā no akadēmiskajiem amatiem) ir jāatbilst noteiktai kvalifikācijai. Atkarībā no personas spējām un dotībām RISEBA APP paredz, ka AP kvalifikācija var būt akadēmiska (*research oriented*) vai pedagoģiska (*teaching oriented*):

- **Akadēmiskā kvalifikācija** paredz, ka mācībspēkam ir nozīmīgs akadēmiskais līmenis nozarē (doktora vai vismaz maģistra grāds), zinātniskie vai radošie pētījumi nozarē, kurā pasniedz, kā arī profesionālā darba pieredze pasniedzamajā sfērā. Akadēmiskā kvalifikācija ir nepārtraukti jāuztur, jāpilnveido un jāattīsta;
- **Pedagoģiskā kvalifikācija** paredz, ka mācībspēkam ir pedagoģiskā pieredze un izcilas pedagoga kompetences, kuras ir augstu novērtētas, pamatojoties uz mācībspēka pedagoģisko kvalifikāciju, studentu vērtējumiem un nodarbību hospitāciju rezultātiem.

Prasības mācībspēkiem ar akadēmisko kvalifikāciju un pedagoģisko kvalifikāciju var būt atšķirīgas.

Personām ar akadēmisko kvalifikāciju nepieciešams sasniegt augstu ekspertīzes līmeni savā nozarē, veikt nozīmīgu pētniecisko vai radošo darbību, piedalīties zinātniskajās konferencēs, publicēt zinātnisko pētījumu rezultātus un aktīvi izmantot tos studiju procesā.

Arī personām ar pedagoģisko kvalifikāciju ir jāveic zinātniskais vai radošais darbs, bet galvenais uzsvars ir uz metodisko un pedagoģisko darbu, ir jāseko aktuāliem pētījumiem attiecīgajā nozarē, jāsigatavo metodiskie līdzekļi, jāpiedalās akadēmiskajās konferencēs.

Ņemot vērā, ka RISEBA augstu prioritāti izvirza zinātniskajai un radošajai darbībai, APP paredz, ka mācībspēki ar akadēmisko kvalifikāciju pārsniedz 85% no pamatdarbā nodarbinātā AP.

3. AKADĒMISKĀ PERSONĀLA VADĪBAS SISTĒMA

RISEBA akadēmiskā personāla vadības sistēmas galvenās satāvdaļas ir AP:

- izvēle un atlase;
- darba kvalitātes nodrošināšana;
- atbalsts;
- attīstība un sastāva atjaunošana.

Akadēmiskā personāla vadības sistēma paredz pastāvīgu un sistemātisku darbu ar akadēmisko personālu, sākot ar tā izvēli, atlasi un piesaisti augstskolai, turpinot to ar AP attīstību, atbalstu un motivāciju līdz pat darba attiecību izbeigšanai.

3.1. Akadēmiskā personāla izvēle un atlase

3.1.1. Štata AP atlases kritēriji, prasības amatu pretendentiem

Svarīgākie kritēriji štata akadēmiskā personāla atlasei ir doktora grāds, zinātniskā vai radošā darbība, profesionālā un pedagoģiskā darba pieredze.

AP štata darbinieki tiek ievēlēti publiskā atklātā konkursā atbilstoši Augstskolu likuma prasībām. RISEBA ir šo mācībspēku pamatdarba vieta ar paaugstinātām prasībām attiecībā uz zinātnisko (radošo) un pedagoģisko līmeni un pastāvīgu kvalifikācijas līmeņa celšanu. Lai nodrošinātu augsta līmeņa personāla piesaisti un izvērtēšanu ir izstrādāts “RISEBA personāla kompetenču modelis” (3.pielikums).

Galvenās prasības štata AP ievēlēšanai:

Profesora amatā ievēl personu, kurai ir doktora grāds un ne mazāk kā triju gadu darba pieredze asociētā profesora vai profesora amatā augstākās izglītības institūcijā.

Mākslas specialitātēs profesora amatā var ievēlēt arī personas, kuru mākslinieciskās jaunrades darba rezultāti atbilst RISEBA Senātā pieņemtajam “Nolikumam par vēlēšanām akadēmiskajos amatos”.

Asociētā profesora amatā ievēl personu, kurai ir doktora grāds un ne mazāk kā triju gadu pedagoģiskā darba pieredze augstākās izglītības institūcijā. Kaut arī Augstskolu likums pieļauj, ka profesionālo studiju programmu īstenošanai asociētā profesora amatu var ieņemt arī personas, kurām nav doktora grāds, bet ir vismaz 10 gadu praktiskā darba pieredze attiecīgajā nozarē, RISEBA APP nosaka, ka arī profesionālajās programmās ievēlēšanai asociētā profesora amatā RISEBA ir nepieciešams doktora grāds. Mākslas specialitātēs asociētā profesora amatā var ievēlēt arī personas, kuru mākslinieciskās jaunrades darba rezultāti vai profesionālā darbība atbilst RISEBA “Nolikumam par vēlēšanām akadēmiskajos amatos”.

Pretendentus uz profesoru un asociēto profesoru amatiem atklāta konkursa kārtībā virza attiecīgā RISEBA katedra, apstiprina RISEBA senāts, bet ievēl attiecīgās nozares profesoru padome uz sešiem gadiem.

Docenta amatā ievēl personu, kurai ir doktora grāds un pedagoģiskā darba pieredze. Mākslas specialitātēs docenta amatā var ievēlēt arī personas, kuru mākslinieciskās jaunrades darba rezultāti atbilst RISEBA “Nolikumam par vēlēšanām akadēmiskajos amatos”.

Pretendentus uz docenta amatu atklāta konkursa kārtībā virza attiecīgā RISEBA katedra un ievēl RISEBA senāts uz sešiem gadiem.

Lektora vai asistenta amatā ievēl personas ar doktora vai maģistra grādu. Mākslas specialitātēs ievēlēšanas noteikumus reglamentē RISEBA “Nolikums par vēlēšanām akadēmiskajos amatos”. Lektorus vai asistentus atklāta konkursa kārtībā ievēl RISEBA senāts uz sešiem gadiem.

Vadošos pētniekus vai pētniekus ievēl RISEBA senāts uz sešiem gadiem. Vadošā pētnieka amatā ievēl personas ar doktora grādu un nozīmīgu zinātniskās (radošās) darbības un vadības pieredzi. Pētnieka amatā var ievēlēt personas ar maģistra grādu, mākslas specialitātēs arī personas ar bakalaura grādu un radošā darba pieredzi.

Kopējas prasības pretendentiem uz visiem štata akadēmiskajiem amatiem ir:

- spējas veikt akadēmisko darbību vismaz divās valodās;
- augstas profesionālās kompetences;
- ētikas principu ievērošana.

Realizējot RISEBA misiju, akadēmiskā personāla politika ir vērsta uz AP internacionalizāciju. Lai nodrošinātu **AP internacionalizāciju**, RISEBA:

- veido personāla sastāvu, sabalansējot vietējo AP ar dažādu valstu štata AP un viesprofesoriem;
- AP izvēl un atlasē kā vienu no kritērijiem uzstāda svešvalodu zināšanas; Prasības svešvalodu zināšanu līmeņiem dažādām dažādām darbinieku kategorijām reglamentē rektora rīkojums (12. pielikums);
- atbalsta un virza AP uz svešvalodu līmeņa paaugstināšanu;
- deleģē RISEBA AP uz vieslekcijām ārvalstu sadarbības partneru augstskolās;
- iesaista AP ERASMUS u.c. starptautiskajās apmaiņas programmās;
- atbalsta AP starptautisko zinātnisko darbību;
- organizē un iesaista AP starptautisku projektu izstrādē;
- attīsta AP starpkultūru komunikācijas prasmes.

Lai pārliecinātos par piesaistītā AP atbilstību RISEBA kvalitātes prasībām, personāla atlases procedūra paredz ne tikai kandidātu dokumentu analīzi un klātienes interviju, bet arī atklāto lekciju kvalitātes novērtēšanu un kandidātu kvalifikācijas izvērtēšanu profilējošās katedrās.

Papildus tam, lai, ievēlot štata mācībspēku, nodrošinātu neatkarīgu kandidāta ekspertīzi, RISEBA ir izveidota ar rektora rīkojumu apstiprināta **Atbilstības komisija** pretendentu atbilstības akadēmiskajiem amatiem neatkarīgai izvērtēšanai. Atbilstības komisijas priekšlikumi par pretendentu atbilstību amatam tiek iesniegti augstskolas senātam un tiek vērtēti kopā ar katedras virzīto priekšlikumu. Gala lēmumu pieņem RISEBA senāts, aizklāti balsojot.

3.1.2. Viesmācībspēki

Tā kā lielākā daļa no RISEBA studiju programmām ir profesionālās un radošās programmas, augstskola kā ļoti nozīmīgu studiju kvalitātes paaugstināšanas faktoru vērtē augsti kvalificētu nozaru profesionāļu piesaisti studiju procesam viesmācībspēku statusā. Tas dod iespēju sniegt studējošiem uz praktiskās darbības pieredzi balstītu visaktuālāko informāciju dažādās, arī šauri

specifiskās, disciplīnās. Viesmācītbspēku statusā ir iespējams piesaistīt studiju procesam arī atzītus starptautiskos ekspertus un ārzemju mācītbspēkus.

Svarīgākie kritēriji ārštata akadēmiskā personāla atlasei viesmācītbspēka statusā ir:

- eksperts, augstas klases profesionālis attiecīgajā nozarē;
- doktora vai maģistra grāds attiecīgajā nozarē;
- pedagoģiskās dotības un pieredze.

Atsevišķos gadījumos pieļaujama nozares profesionālu iesaiste bez maģistra grāda (specifiskās nozarēs, piemēram, mākslā, arhitektūrā, digitālās tehnoloģijās u.c.).

Ārzemju vieslektori prioritāri tiek piesaistīti no RISEBA partneraugstskolām, balstoties uz partneru rekomendācijām, kā arī no citām augsta līmeņa augstskolām, piemēram, no AACSB, EPAS u.c. akreditētām augstskolām.

Apzinoties nozaru profesionāļu piesaistes svarīgumu, lai sniegtu studējošiem visaktuālāko informāciju nozarēs, RISEBA ir izstrādāta kārtība “Nozaru profesionāļu piesaistei studijuursos”, paredzot šim mērķim arī atbilstošu papildus finansējumu. Tā paredz nozaru profesionāļu piesaisti atsevišķām akadēmiskā personāla vadītām nodarbībām (4.pielikums). Augsti kvalificēti nozaru profesionāļi, piedaloties AP vadītās nodarbībās, sniedz studentiem reālas praktiskās zināšanas no pieredzes, praktiskās iemaņas, sapratni un saikni starp teoriju un praksi.

Gadījumiem, kad uz studija kursa docēšanu var pretendēt vairāki štata mācītbspēki, atbilstošākā mācītbspēka izvēlei RISEBA Metodiskā padome izstrādājusi un apstiprinājusi norādījumus “Mācītbspēka izvēles kritēriji studija kursa docēšanai”(5. pielikums). RISEBA APP nosaka, ka studiju kursa docēšanai jāpiesaista mācītbspēki ar augstāku pasniegšanas kvalitāti, bet pie līdzīgas kvalitātes priekšrocība tiek dota ievēlētām štata akadēmiskajam personālam. Izvērtējot štata akadēmisko personālu, pie līdzvērtīgas pasniegšanas kvalitātes priekšrocības ir mācītbspēkam, kurš strādā vairākās studiju formās (t.sk., tālmācībā), vairākās valodās un gan dienas, gan vakara nodaļā un neklātienē.

3.2. Akadēmiskā personāla darba kvalitātes uzturēšana

Lai nodrošinātu pastāvīgi augstu AP kvalitāti, RISEBA APP paredz:

- akadēmiskā personāla pārvēlēšanu ik pēc 6 gadiem;
- ikgadēju AP izvērtēšanu;
- pastāvīgu nodarbību hospitēšanu (*peer assesment*);
- regulāru studentu atsauksmju analīzi;
- pastāvīgu AP kvalifikācijas paaugstināšanu.

3.2.1. Akadēmiskā personāla pārvēlēšana

Akadēmiskā personāla augsta zinātniskā, pedagoģiskā un organizatoriskā līmeņa uzturēšanu un pastāvīgu darba kvalitātes celšanu sekmē Latvijas Republikā noteiktā kārtība, ka akadēmiskais personāls ik pēc 6 gadiem tiek pārvēlēts akadēmiskajā amatā atklātā konkursā. AP pārvēlēšana akadēmiskajos amatos notiek atbilstoši Augstskolu likumam un citiem Latvijas Republikas spēkā esošiem normatīvajiem aktiem, kā arī RISEBA “Nolikumam par vēlēšanām

akadēmiskajos amatos”. Vēlēšanas profesora, asociētā profesora un citos akadēmiskajos amatos tiek sludinātas publiski. Pretendēt uz vakanto štata vietu var gan RISEBA personāls, gan arī citu augstskolu mācībspēki vai nozaru profesionāļi, ja tie atbilst attiecīgā amata prasībām. Šāda kārtība nodrošina veselīgu konkurenci un nepieciešamības gadījumā arī akadēmiskā personāla atjaunošanu.

Prasības AP pārvēlēšanai atbilst 3.1.1.p. norādītajām prasībām AP ievēlēšanai. AP pārvēlēšana ir pietiekoši motivējoša akadēmiskajam personālam uzturēt augstus darbības rezultātus, kā arī iespēja administrācijai veikt mērķtiecīgu AP kvalitātes uzlabošanu un atjaunošanu, piesaistot jaunus perspektīvus mācībspēkus.

3.2.2. Akadēmiskā personāla ikgadējā kvalitātes izvērtēšanas sistēma

Lai motivētu RISEBA akadēmisko personālu pastāvīgi paaugstināt zinātnisko, pedagoģisko un organizatorisko kvalifikāciju un sekmētu AP sagatavošanos pārvēlēšanas procesam ik pēc 6 gadiem, RISEBA ir izveidota ikgadēja AP darba kvalitātes izvērtēšanas sistēma (DKIS). Tā paredz AP izvērtēšanu katru gadu trijos galvenajos virzienos:

- zinātniskais (radošais) darbs;
- pedagoģiskais darbs;
- organizatoriskais darbs.

Rezultātu izvērtēšana un nākamā perioda plānu un uzdevumu apspriešana sastāv no AP pašvērtējuma un tiešā vadītāja vērtējuma, kuri tiek saskaņoti ikgadējās intervijas laikā ar tiešo vadītāju. Katru no virzieniem detalizēti izvērtē pats AP, kā arī vadītājs, izmantojot kvantitatīvos un kvalitatīvos kritērijus. Kritēriji var tikt aktualizēti un precizēti atbilstoši augstskolas prioritātēm. Atsevišķiem kritērijiem ir paaugstināts svars, piemēram, zinātniskā darba virzienā starptautiski citējamu publikāciju skaitam, pedagoģiskajā virzienā — studentu aptauju rezultātiem par nodarbību kvalitāti u.c. Detalizēts ikgadējās DKIS apraksts dots 6. pielikumā. AP izvērtēšanai ir arī noteikts motivējošs efekts mācībspēkam sasniegt pēc iespējas labākus rezultātus, jo ilgadējās izvērtēšanas rezultāts ir sasaistīts ar AP atalgojuma sistēmu.

3.2.3. Nodarbību kvalitātes novērtēšana

Svarīga AP augstas darba kvalitātes uzturēšanas sastāvdaļa ir mācībspēka studiju kvalitātes līmeņa novērtēšana. Tā sastāv no mācību **materiālu kvalitātes pārbaudes** (gan pēc satura, gan pēc formas), ko veic studiju programmu administratori, studiju programmu direktori un katedru vadītāji. Tālmācības materiālu atbilstību šīs studiju formas specifiskajām prasībām pārbauda tālmācības studiju nodaļas administratori. Klātienē nodarbību ikgadēju kvalitātes pārbaudi veic katedras vadītājs vai citi katedras mācībspēki, veicot nodarbību **hospitāciju**. Hospitēšanas sistēma paredz pieredzes un informācijas apmaiņu mācībspēku starpā ar mērķi uzlabot studiju procesa kvalitāti. RISEBA ir apstiprināta AP hospitēšanas procedūra (skat. 7. pielikumu). Tā nosaka hospitēšanas aktivitātes, terminus un vērtēšanas kritērijus. Katrs pasniedzējs apmeklē un veic hospitēšanu vismaz četrās citu pasniedzēju nodarbībās akadēmiskajā gadā. Lai iesaistītu visus pasniedzējus lekciju hospitēšanā, kā arī veiktu visu pasniedzēju nodarbību hospitēšanu, katedru vadītāji izveido hospitācijas plānus, ar ko iepazīstina visus mācībspēkus. Par konkrētas nodarbības hospitāciju mācībspēks nav jābrīdina iepriekš. Hospitēšanas procesa dokumentēšanai ir izstrādātas speciālas veidlapas (skat. 8. pielikumu), kur paredzēts gan pedagoģiskais, gan akadēmiskais novērtējums. Hospitētais pasniedzējs tiek iepazīstināts ar

hospitācijas rezultātiem un izteiktām rekomendācijām nodarbību kvalitātes uzlabošanai. Ja, iepazīstoties ar hospitēšanas rezultātiem, konstatētas negatīvas piezīmes par pasniegšanas kvalitāti, katedras vadītājs, negaidot ikgadējo AP izvērtēšanu, veic pārrunu ar attiecīgo mācībspēku. Aizpildītas hospitācijas anketas tiek nodotas un glabātas pie katedras vadītāja.

Lai nodrošinātu augstu AP pasniegšanas kvalitāti pēc katra attiecīgā studiju kursa nolasīšanas tiek veikta **studentu aptauja** (studentu aptaujas anketas paraugu skatīt 9.pielikumā). Studentu vērtējums ir nozīmīgs informācijas avots gan pašam mācībspēkam, gan viņa tiešajam vadītājam. Konstatētu problēmu gadījumā ar attiecīgo mācībspēku tiek veiktas pārrunas, negaidot ikgadējo izvērtēšanu.

Mācībspēka studiju materiālu satura pārbaudes, studentu aptauju un hospitācijas kopējie rezultāti tiek pārrunāti ar vadītāju ikgadējā AP darbības izvērtēšanas intervijā un tiek formulēti konkrēti uzdevumi mācībspēkam turpmākai nodarbību kvalitātes uzlabošanai.

3.2.4. Ētikas principu ievērošana

RISEBA lielu uzmanību pievērš ne tikai AP zinātniskajai un pedagoģiskajai darbībai, bet arī ētiskajiem aspektiem.

RISEBA ir pievienojusies PRME iniciatīvai (PRME — Principles for Responsible Management Education) un arī savā APP īsteno PRME atbildīgas izglītības vadības izglītības principus.

RISEBA ir izstrādāts un tiek ievērots “Ētikas kodekss” (skat. 10. pielikumu). Ir izveidota **RISEBA Ētikas komisija**, kura nepieciešamības gadījumā izskata iespējamus ētikas principu pārkāpumus un pieņem attiecīgus lēmumus.

Īpaša uzmanība tiek veltīta tam, lai AP savā pedagoģiskajā un zinātniskajā darbībā ievērotu antiplaģiātisma principus. Ir izstrādāts “Akadēmiskā godīguma kodekss” (skat. 11.pielikumu).

3.2.5. AP lojalitāte

Kvalificēts akadēmiskais personāls, kas strādā RISEBA pamatdarbā, veido arī augstskolas pozitīvo tēlu. Tāpēc RISEBA, augsti novērtējot augstskolas mācībspēku akadēmisko, profesionālo un pedagoģisko kvalifikāciju, var virzīt savus lojālākos štata pasniedzējus īslaicīgai darbībai vieslektora statusā arī ārvalstu un citās augstskolās, tādā veidā veidojot RISEBA pozitīvo tēlu un veicinot RISEBA atpazīstamību.

Atsevišķos gadījumos, RISEBA var piekrist nodarbību vadīšanai citās augstskolās arī pēc mācībspēka iniciatīvas, ņemot vērā mācībspēka slodzi un RISEBA prioritārās intereses. Šādu individuālu štata mācībspēku iesniegumu izskatīšanai un saskaņošanai darbam pie cita darba devēja ir izstrādāta atbilstoša procedūra un dokumentācija (2. pielikums).

Pastāvīga uzmanība ikdienā tiek pievērsta AP lojalitātes veidošanai, uzticības (*commitment*), savstarpējās uzticēšanās u.c. jautājumiem.

3.3. AP darbības nodrošināšana

3.3.1. Motivācijas (Atalgojuma) politika

Iespējas piesaistīt un uzturēt augsti kvalificētu AP lielā mērā atkarīgas arī no motivācijas, t.sk. - atalgojuma politikas, kas prasa sabalansēt augstskolas finansiālās iespējas ar vēlmi piesaistīt iespējami augstākas kvalifikācijas AP.

Jārēķinās arī ar atšķirību, kas pastāv starp būtiski zemāko AP atalgojuma līmeni Latvijā un starptautiskajā tirgū.

RISEBA AP motivācijas politika balstīta uz principu, ka atalgojumam (t.sk., darba algai, sociālajam atbalstam, materiālo pabalstu sistēmai, u.c.) RISEBA augstskolā jābūt augstākam kā vidēji nozarē. Šis princips, neatkarīgi no ekonomiskās augšupejas vai lejupslīdes Latvijā, ar tai sekojošām atalgojuma svārstībām augstskolu darba tirgū, RISEBA augstskolā tiek pastāvīgi ievērots (kā liecina SIA „Fontes” veiktais augstskolu darba algu pētījums, vidējā darba alga RISEBA ir augstāka par augstskolu nozares vidējo algu līmeni).

Konkrētā mācībspēka darba alga ir atkarīga no mācībspēka kvalifikācijas un darbības rezultātiem, ko pēc objektīviem kritērijiem nosaka ikgadējā AP izvērtēšanā.

Papildus AP darba algai RISEBA personāla motivācijai:

- apmaksā darbiniekiem veselības apdrošināšanas polises;
- materiāli stimulē augstu zinātnisko rezultātu sasniegšanu;
- var sniegt apmaksātus atvaļinājumus promocijas darbu izstrādes pabeigšanai, monogrāfiju u.c. zinātnisko vai radošo darbu izstrādei, kvalifikācijas celšanai, pieredzes apmaiņai u.c.;
- piedāvā darbiniekiem un to 1. pakāpes radniekiem studiju maksas atlaides augstskolā;
- sniedz materiālos pabalstus nozīmīgos dzīves gadījumos;
- piedāvā papildus apmaksātas brīvdienas par aktīvi veiktu darbu sabiedriskā kārtā (piemēram, kuratoru darbs);
- pilnīgi vai daļēji apmaksā personāla individuālās kvalifikācijas celšanu; karjeras attīstības iespējas, t.sk., administratīvajā darbā;
- materiāli atbalsta darbinieku sporta, atpūtas un komandas saliedēšanas pasākumus;
- pilnīgi vai daļēji apmaksā darbiniekiem kopējus personāla ceļojumus RISEBA jubilejās.

3.3.2. AP darbības veidi

AP darbība augstskolā ietver vairākus darbības veidus:

- zinātniski-pētnieciskā vai radošā darbība;
- pedagoģiskā darbība;
- organizātoriskā darbība;
- dalība formālos un neformālos RISEBA pasākumos.

Zinātniski-pētnieciskā vai radošā darbība paredz pētījumu veikšanu vai radošas aktivitātes nozarē vai jomā, kas saistīta ar AP pedagoģisko darbību, paredzot, ka pētījumu rezultāti vai radoši rezultāti tiek izmantoti arī studiju procesā. Zinātniskās darbības rezultāti tiek apkopoti publikācijās, monogrāfijās, prezentēti starptautiskās un vietējās zinātniskās konferencēs. RISEBA APP sagaida, ka AP ne tikai aktīvi iesaistās pētījumu projektos, bet arī piesaista jaunus projektus, vada tos, vai līdzdarbojas.

Pedagoģiskā darbība ietver lekciju un semināru vadību klātienē studijās, kā arī darbu ar studentiem attālināti tālmācības studiju formā, eksāmenu un pārbaudes darbu pieņemšana, konsultācijas. Papildus tam - arī noslēguma darbu vadīšanu un recenzēšanu, kursa darbu vadīšanu, prakšu vadīšanu, darbu Valsts eksaminācijas komisijās, studiju kursu izstrādi, dalību akadēmiskajās konferencēs, mācību līdzekļu sagatavošanu, lekciju lasīšanu ārvalstu universitātēs u.c.

Organizatoriskā darbība arī ir viena no AP darba neatņemamām darba sastāvdaļām. Zinātnisko/koleģiālo institūciju vadība vai līdzdalība, konferenču organizācijas komiteju vadība vai līdzdalība, darbība nozaru apvienībās un asociācijās. AP piedalās katedru sēdēs, satversmes sapulcēs, programmu padomēs u.c. ar augstskolas darbību saistītos pasākumos, pilda kuratora pienākumus. Var vadīt arī augstskolas struktūrvienības (katedras vadītājs, programmas direktors, nodaļas vadītājs u.c.).

Ikgadējā AP izvērtēšana un arī AP pārvēlēšanā ik pēc 6 gadiem tiek vērtēti visi šie trīs darbības aspekti.

Dalība RISEBA pasākumos. RISEBA APP paredz, ka AP pienākums ir piedalīties tādos ar augstskolas dzīvi saistītos formālos pasākumos, kā piemēram, izlaidumos, absolventu salidojumos, augstskolas jubilejas pasākumos, kā arī citos pasākumos, kas saistīti ar augstskolas kopējā tēla veidošanu.

Augstskolai ir būtiski, lai AP piedalītos arī RISEBA rīkotajos neformālajos un komandas saliedēšanas pasākumos tādēļ arī šiem pasākumiem augstskolas vadība izdala nepieciešamos līdzekļus, tādā veidā stiprinot iekšējo komunikāciju, veidojot komandas garu un demonstrējot savu piederību augstskolai.

3.4. AP attīstība un sastāva atjaunošana

Personāla attīstība ir būtiska APP sastāvdaļa, lai nodrošinātu visus studiju kursus ar kvalificētiem, zinātniski un metodiski sagatavotiem mācītājiem, kuri darbā izmanto mūsdienīgas darba metodes un pārzina personāla vadības, organizāciju uzvedības un uzņēmējdarbības praksi. APP paredz, ka ne mazāk kā 50% no studiju apjoma nodrošina štata mācītājus, kuri RISEBA strādā pamatdarbā. Lai sasniegtu pastāvīgu AP kvalifikācijas paaugstināšanu, AP attīstība tiek gan plānota, gan arī nodrošināta un pārraudzīta.

3.4.1. Akadēmiskā personāla attīstības plāns

AP attīstība balstās uz 1 gada darbības plānu un 6 gadu kvalifikācijas paaugstināšanas plānu. Nosacīti pasniedzēju darba pārvaldīšanu var iedalīt sekojošos etapos:

- ikgadējais plāns un ikgadējā atskaite par plāna izpildi;
- sešu gadu atskaite un kvalifikācijas novērtējums par sešu gadu plāna izpildi.

Studiju gada beigās (jūnijā) katrs mācītājs sagatavo atskaiti par iepriekšējā studiju gadā paveikto trijos galvenajos virzienos (zinātniskajā, pedagoģiskajā un organizatoriskajā) un sastāda darbības plānu nākamajam studiju gadam. Uzdevumu izpilde un darbības plāns tiek apspriests ikgadējā intervijā ar katedras vadītāju. AP pienākums ir saglabāt un paaugstināt savu kvalifikāciju, lai 6 gadu periodā nodrošinātu visu kritēriju izpildi, kuri nepieciešami pārvēlēšanai uz nākamā 6 gadu periodu. Ikgadējie RISEBA AP darba plāni paredz augstākas

prasības, nekā minimālie kritēriji AP pārvēlēšanai pēc 6 gadiem, līdz ar to regulāra ikgadējo darba plānu izpilde nodrošina AP pārvēlēšanai nepieciešamo prasību izpildi.

3.4.2. Kvalifikācijas paaugstināšana

Lai nodrošinātu augstu pasniegšanas kvalitāti RISEBA APP paredz, ka AP pienākums ir pastāvīga savas zinātniskās un pedagoģiskās kvalifikācijas paaugstināšana.

Zinātniskās kvalifikācijas paaugstināšana notiek AP iesaistoties patstāvīgos pētījumos un projektos vai līgumdarbos. **Zinātniskās (radošās) kvalifikācijas** paaugstināšana tiek regulāri plānota un tās nodevums ir zinātniskās publikācijas vai radošie darbi, dalība konferencēs, pētniecisko vai mākslinieciskās jaunrades projektu un līgumdarbu vadība, līdzdalība izstādēs un radošos konkursos. Kvalifikācijas paaugstināšanas mērķu sasniegšana tiek izvērtēta ikgadējā AP vērtēšanā. RISEBA virza un atbalsta zinātniskās (radošās) kvalifikācijas paaugstināšanu:

- materiāli stimulējot augsta līmeņa publikācijas un radošos darbus;
- apmaksājot AP dalību zinātniskajās konferencēs;
- apmaksājot konsultatīvus pakalpojumus rezultātu matemātiskajā apstrādē;
- apmaksājot zinātnisko rakstu rediģēšanu;
- sniedz atbalstu monogrāfiju u.c. iespieddarbu sagatavošanā;
- piešķir apmaksātu atvaļinājumu promocijas darba sagatavošanai u.c.

Pedagoģiskās kvalifikācijas paaugstināšana arī tiek regulāri plānota un tās nodevums ir promocijas un maģistru darbu vadība, jaunu studiju kursu izstrāde, mācību grāmatu un mācību līdzekļu sagatavošana un publicēšana, dalība akadēmiskajās konferencēs, lekciju lasīšana ārvalstu augstskolās, piedalīšanās metodiskajos semināros un kvalifikācijas celšanasursos. Arī pedagoģiskās kvalifikācijas paaugstināšanas mērķu sasniegšana tiek izvērtēta ikgadējā AP vērtēšanā. Lai stimulētu AP pedagoģiskās kvalifikācijas paaugstināšanu, RISEBA:

- organizē akadēmiskajam personālam regulārus metodiskos seminārus;
- apmaksā AP dalību akadēmiskajās konferencēs;
- pilnīgi vai daļēji apmaksā AP dalību kvalifikācijas paaugstināšanasursos;
- organizē un daļēji apmaksā AP svešvalodu kursus un svešvalodu zināšanu starptautisko sertifikāciju;
- daļēji apmaksā AP studijas doktorantūrā vai maģistratūrā u.c.

Pedagoģiskās kvalifikācijas līmenis tiek regulāri novērtēts AP nodarbību hospitācijās, kā arī tiek veikta regulāra studentu aptaujas anketu analīze un rezultāti pārrunāti ar AP ikgadējās intervijās.

3.4.3. Akadēmiskā personāla internacionalizācija

Lai realizētu RISEBA stratēģiskos uzdevumus un nodrošinātu augstskolā starptautisku vidi, APP paredz, ka vietējie mācītāji spēj docēt studiju kursus vairākās valodās, kā arī piesaistīt ārvalstu mācītājus pamatdarbā vai viesmācītāja statusā. Lai nodrošinātu AP internacionalizāciju, RISEBA:

- veido sabalansētu vietējo un ārvalstu mācītāju sastāvu;
- AP izvēlē un atlasē kā vienu no kritērijiem izvirza svešvalodu zināšanas;
- atbalsta AP svešvalodas zināšanu līmeņa paaugstināšanu;
- nosūta AP ar vieslekcijām uz citu valstu sadarbības partneru augstskolām;

- iesaista AP ERASMUS u.c. starptautiskās apmaiņas programmās;
- atbalsta AP iesaisti kopējos starptautiskos pētījumos;
- organizē un iesaista AP starptautisku projektu realizācijā;
- organizē starptautiskas konferences RISEBA augstskolā.

RISEBA organizē un iesaista AP arī starptautiskās vasaras skolās darbam ar ārzemju studentiem, kā arī veido augstskolā kopumā internacionālu vidi.

3.4.4. Sadarbība ar korporatīvo vidi

Viens no RISEBA pamatuzdevumiem ir sagatavot studentus veiksmīgai profesionālajai darbībai. Tāpēc arī APP virza RISEBA AP uz aktīvu sadarbību ar korporatīvo vidi. Lai nodrošinātu studiju procesa un AP sasisti ar profesionālo vidi, RISEBA:

- sadarbojas ar profesionālajām organizācijām, slēdz sadarbības līgumus ar nozaru asociācijām;
- piedāvā studiju maksas atlaides reflektantiem ar nozaru asociāciju rekomendācijām;
- virza AP aktīvi iesaistīties un darboties profesionālajās organizācijās;
- dibina profesionālās asociācijas (piemēram, Biznesa psiholoģijas asociācija);
- iesaista augstskolas AP kā ekspertus valsts, pašvaldību, nevalstisko organizāciju u.c. komisiju, darba grupu un konsultatīvo padomju darbībā;
- izmantojot AP kompetences un studiju procesu, konsultē uzņēmumus, izstrādā stratēģijas un projektus dažādiem uzņēmumiem;
- ir izstrādājusi kārtību un sistemātiski iesaista nozaru profesionāļus lekcijās un praktiskajās nodarbībās;
- regulāri sadarbojas ar korporatīvo vidi, slēdz līgumus ar korporatīvajām organizācijām, lai nodrošinātu studentiem prakses vietas;
- piesaista nozaru profesionāļus RISEBA Radošā Biznesa inkubatora darbā, veido mentoru grupas, piesaista korporatīvās vides pārstāvjus studentu ideju konkursu un biznesa plānu izvērtēšanā;
- saskaņo studiju procesu ar nozaru vajadzībām, iesaistot nozaru profesionāļus studiju Programmu padomēs;
- veic aptaujas korporatīvajās organizācijās, lai noskaidrotu nozaru vajadzības, kā arī absolventu sagatavošanas atbilstību nozaru prasībām;
- iesaista RISEBA Alumni, lai palīdzētu studentiem atrast perspektīvas prakses un arī darba vietas;
- virza, lai studentu nobeiguma darbi tiktu izstrādāti arī nozaru un uzņēmumu reālajām vajadzībām;
- ir izstrādājusi un realizē kārtību, kur Valsts eksaminācijas un nobeiguma darbu aizstāvēšanas komisijās pusi no komisijas sastāva veido AP, bet otru pusi - nozaru profesionāļi no korporatīvās vides.

3.4.5. Pensionēšanās politika

RISEBA APP paredz, ka akadēmiskais personāls, sasniedzot Latvijas republikā noteikto pensijas vecumu, pensionējas, tiklīdz beidzas attiecīgais vēlēšanu termiņš, ja vien persona nav izteikusi vēlēšanos pensionēties uzreiz līdz ar pensijas vecuma iestāšanos. Ja persona ir

sasniegusi pensijas vecumu un pēc vēlēšanu termiņa beigām vēlas tikt pārvēlēta vēl arī uz nākamo termiņu, tā iesniedz pieteikumu katedras vadītājam. Katedras vadītājs izvērtē pieteikumu un, ja persona ir uzrādījusi augstus rezultātus zinātniskajā, pedagoģiskajā un organizatoriskajā darbā, var rekomendēt personu kandidēšanai uz nākamo vēlēšanu periodu.

Ja mācībspēks ir devis ievērojamu ieguldījumu zinātniskajā, akadēmiskajā un organizatoriskajā darbā, kā arī kopējā RISEBA attīstībā, tad, pārtraucot aktīvo akadēmisko darbību, personu var rekomendēt *emeritus profesora* nosaukuma piešķiršanai. Pretendentu šī goda nosaukuma piešķiršanai var izvirzīt RISEBA rektors, prorektori, dekāni vai katedru vadītāji, iesniedzot iesniegumu *Senātam* ar pamatojumu pretendenta izvirzīšanai emeritus profesora nosaukuma piešķiršanai. Goda nosaukumu uz nenoteiktu laiku var piešķirt Senāts aizklāti balsojot, pamatojoties uz Nolikumu par RISEBA emeritus profesora nosaukuma piešķiršanu, ja pretendents atbilst šādiem kritērijiem:

- ir doktora zinātniskais grāds;
- ir beidzis ievēlēšanas termiņš profesora vai asociētā profesora akadēmiskajā amatā;
- ir sasniedzis pensijas vecumu;
- ir sasniegts Nolikumā par RISEBA emeritus profesora nosaukuma piešķiršanu noteiktais kopējais darba stāžs RISEBA;
- ir veicis ievērojamu zinātnisko, akadēmisko un organizatorisko darbību, un devis paliekošu ieguldījumu RISEBA darbībā.

Emeritus profesora privilēģijas, tiesības un pienākumus nosaka Nolikums par RISEBA emeritus profesora nosaukuma piešķiršanu.

Literatūras avoti

1. AACSB faculty qualifications. <https://www.aacsb.edu/accreditation/resources/frequently-asked-questions/faculty-qualifications> .
2. Augstskolu likums, redakcija 11.06.2019. <https://likumi.lv/doc.php?id=37967>
3. Pasaules bankas ieteikumi “Akadēmiskā karjera Latvijā:ieteikumi”, 6.04.2018, tiešsaiste, https://www.izm.gov.lv/images/izglitiba_augst/Pasaules_Banka/Akadmisk-karjera-Latvij-ieteikumi.pdf , skatīts 3.07.2019

Pielikumi

1. Nolikums par vēlēšanām akadēmiskajos amatos, RISEBA Senāts, 27.10.2010.
2. Rīkojums par nodarbināšanu pie cita darba devēja virzīšanas procesu, RISEBA, 15.12.2014.
3. Personāla kompetenču modelis, RISEBA, 2014.
4. Rīkojums par nozaru profesionāļu un citu personu piesaisti studiju kursos, RISEBA, 19.01.2018.

5. Mācībspēka izvēles kritēriji studija kursa docēšanai, RISEBA Metodiskā padome, 18.06.2018.
6. Rīkojums par ikgadējo mācībspēku izvērtēšanu, RISEBA, 08.03.2019.
7. Hospitācijas procedūra, RISEBA, 28.09.2013.
8. Hospitēšanas dokumentēšanas veidlapas paraugs.
9. Studiju kursu novērtēšanas aptaujas paraugs.
10. Ētikas kodekss, RISEBA Senāts, 11.11.2009.
11. Akadēmiskā godīguma kodekss, RISEBA Senāts, 10.10.2018.
12. Rīkojums par nepieciešamām svešvalodu prasmēm dažādām RISEBA amatu kategorijām.